

gender, DOB, place of birth, occupation, marital status, contact number, smoking and alcohol intake (if there is any), reason for admission, family history (mental illness, diabetes, tuberculosis, HIV/AIDS).

Listen again and reconstruct the questions the doctor asks.

Task 14. Work in pairs. You are going to play the role of a patient admitted to hospital. Invent the following details: allergies, occupation, family history, date and place of birth, smoking and alcohol intake, marital status, reason for admission, and medical history.

Now change roles. Student A is a dentist. He asks the student B, the patient, questions to complete the patient record.

Task 15. Read the summary of this text. Find three mistakes in it.

Task 16. Speak about the patient using the information from a patient record.

Summing up, we should state that stated above activities will be effective in a language classroom while working on different topics of various linguistic medical syllabi.

References

1. Bhatia V.K. Analyzing Genre: Language use in Professional Settings / V.K. Bhatia. – London: Longman, 1993.
2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching / J. Harmer. – Fourth edition. – Harlow Pearson Education Limited, 2007. – 448 p.
3. Otilia S.M. Needs Analysis in English for Specific Purposes / S.M. Otilia // Annals of the “Constantin Brancusi” University of Targu Jiu Economy Series. – 2015. - Vol. II. – № 1. – P. 54-55.

Науковий текст як основна одиниця навчання мови іноземних студентів-економістів

Копилова О.В.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

м. Харків, Україна

e-mail: elene_k@i.ua

У сучасній методиці викладання російської мови як іноземної велика увага приділяється визначенню ролі тексту в процесі формування професійно-орієнтованої комунікативної компетенції іноземних студентів-нефілологів. Відбір наукових текстів для навчання російської мови іноземних студентів

економічних спеціальностей і організація такого навчання вимагають послідовності і системності і залишаються методичною проблемою, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Мета статті – проаналізувати особливості наукового тексту економічної тематики як основної одиниці навчання російської мови іноземних студентів і показати специфіку його смислового змісту.

У науково-методичній літературі з навчання нерідної мови існують дослідження, присвячені аналізу наукового тексту і його особливостям [2], [3], [4], [5], [6], [7], [8]. На думку О.Д. Митрофанової, текст – це специфічна форма практичної діяльності людей, і при створенні тексту ця практична діяльність (тобто екстралінгвістичні фактори) є вихідною. Саме вона визначає набір лінгвістичних засобів, які відповідають певній конкретній мовленнєвій діяльності в певній сфері спілкування. «Відносна стабільність складу і організації мовних засобів, що визначається внутрішнім логічним змістом, призводить до досить жорсткої організації тексту, що підтримується порівняно обмеженим складом смислових категорій і мовних одиниць» [5;113].

К.І. Мотина вважає визначення поняття найбільш характерним для наукового стилю мовлення способом викладу, тому що за допомогою визначення передаються уявлення про класи об'єктів за допомогою повідомлення їх найбільш характерних ознак [6;65]. В якості основної навчальної одиниці для іноземних студентів-нефілологів економічних спеціальностей обирається текст, який є синтаксичним цілим та характеризується єдністю теми і функціонально-семантичною єдністю, що належить до одного з властивих мові науки типів мовленнєвого викладу. Типи мовленнєвого викладу володіють інтенціональною семантикою, яка характерна для навчально-професійної сфери спілкування, і пов'язані з властивими даній сфері комунікації мовленнєвими ситуаціями [8;833].

Якщо говорити про текст як про самотійну в смисловому плані одиницю, то формальні лінгвістичні ознаки не можуть бути визначальними.

Необхідно йти від смислового аналізу тексту, і на основі виокремлення смислових зв'язків здійснювати перехід до аналізу формальних засобів вираження цих зв'язків. Провідними ознаками тексту стають «не граматичні показники зв'язності, а такі його властивості, як цілісність, завершеність, які мають смисловий, змістовний характер, що і визначає їх як психологічні, мовленнєві, комунікативні явища» [7;18]. Таким чином, текст не має відноситися до власне мовної системи, він представляє мовленнєве явище, а обсяг тексту як одиничного прояву мовлення залежить від цілей спілкування, що визначаються екстралінгвістичними факторами.

Слід мати на увазі, що одним із найбільш важливих принципів відбору навчального матеріалу з позицій системно-комплексного підходу є принцип одночасного врахування смислового змісту мовлення і сукупності лінгвістичних засобів, необхідних для адекватного вираження смислового змісту.

Ідея мінімізації навчального тексту в залежності від типу монологічного висловлювання і його комунікативної спрямованості (міркування, доказ, розповідь, опис і ін.) представляється, на наш погляд, досить ефективною для розвитку вмінь наукової мови на просунутому етапі, тому що дозволяє перетворити текстову одиницю в основу для складання вправ, спрямованих на розвиток навичок з'єднання окремих висловлювань у зв'язний текст і побудови тексту за певною структурно-смисловою схемою з урахуванням логічного розвитку висловлюваної думки. Крім того, для успішного здійснення мовленнєвої діяльності учням необхідні навички аналізу семантичної, комунікативної і структурної цілісності тексту [3;78].

Оскільки в науковому тексті окремі смислові частини відображають логічний рух думки автора від однієї мікротеми (проблеми) до іншої, у процесі аналізу семантичної цілісності тексту необхідно виявляти найбільш частотні випадки влаштування окремих смислових частин (виділення в них основної, додаткової та надлишкової інформації) [2;110].

Специфіка змісту є однією з основних характеристик тексту, тому доцільно виділяти в науковому тексті обов'язкові і факультативні смислові елементи. Під час аналізу текстів економічної тематики нами було встановлено, що найбільш частотними є тексти-описи процесу, які включають такі смислові елементи:

1) характеристика процесу, 2) природа процесу, 3) опис процесу, 4) умови протікання процесу, 5) значення процесу, 6) результат процесу. Обов'язковими елементами є такі: характеристика процесу, умови протікання процесу, результат процесу, тому що вони зустрічаються в 90% текстів. Інші елементи вважаються факультативними. Наприклад, у тексті «Інфляція» [1;14-16] можна виділити такі обов'язкові елементи смислової структури:

- «характеристика процесу» – *Інфляція характеризується знеціненням грошей, зниженням їх купівельної спроможності;*

- «умови протікання процесу» – *Умовою інфляції є невідповідність грошового попиту і товарної маси – попит на товари і послуги перевищує розміри товарообігу, що створює умови для того, щоб виробники і постачальники піднімали ціни незалежно від рівня витрат;*

- «результат процесу» – *В результаті інфляції відбувається знецінення грошових доходів і заощаджень, перерозподіл доходів і багатства, матеріалізація грошових коштів, а також падіння інтересу до довгострокових цілей і прихована конфіскація грошових коштів, падіння реального відсотку.*

Виявлені елементи тексту мають не тільки свій зміст, але й стабільну структуру, оскільки зміст тексту і його структура взаємопов'язані, взаємообумовлені: смислова сторона обумовлює структуру тексту, а структура відображає смислову сторону, тому методисти говорять про структурно-смислову організацію тексту [4]. Кожен смисловий елемент (смислова частина, тема, головна думка, підтема) є одночасно і структурною одиницею тексту.

У науковому тексті виділяються найбільш частотні синтаксичні конструкції кожного обов'язкового смислового елемента і набір лексико-

граматичних засобів, який повторюється з тексту в текст й характеризує типовий смисловий елемент. Наприклад, смисловий елемент тексту «характеристика процесу» виражається такою лексико-граматичною конструкцією, як *що характеризується чим*. Все розмаїття конструкцій, що вживаються в смисловому елементі тексту «умови протікання процесу», може бути зведене до наступного: *що обумовлено чим, що є умовою чого*, а смисловий елемент «результат процесу» виражається конструкціями: *в результаті чого відбувається що, що впливає з чого*.

Аналізуючи цілісність тексту, слід враховувати також і те, що, з одного боку, кожен тип тексту будується по певній моделі, що включає назву, вступ, основну частину, висновок; з іншого боку, структурна цілісність тексту забезпечується наявністю в ньому особливих засобів міжфразового зв'язку. Тому формування навичок використання таких засобів має відбуватися через увесь процес навчання. У зв'язку з цим необхідно:

1) відібрати скріпи-лексеми (спочатку, потім ...) і скріпи - зв'язкові пропозиції (необхідно зазначити, слід підкреслити ...);

2) відмежувати ті скріпи, які можуть вживатися:

а) тільки в письмовій формі (вище, нижче ...);

б) тільки в усному мовленні (спочатку, перейду до наступного пункту ...);

в) і в письмовій, і в усній формах (отже, що ж таке ...?);

3) розділити скріпи в залежності від їх значення і функцій в тексті, наприклад, що вводять основну, важливу інформацію (підкреслимо, необхідно відзначити, що ...); вводять додаткову або яка ілюструє інформацію (можна додати також, що ..., наприклад, ...), надлишкову інформацію (іншими словами, інакше кажучи і ін.);

4) виділити скріпи, які вказують на попередню і наступну інформацію (вище зазначалося, пізніше я зупинюся на цьому докладніше і ін.) [3].

При аналізі структурно-смислової організації тексту слід виділяти формально-семантичну структуру, яка може включати заключну частину, де

підводяться підсумки, робляться висновки; виокремлювати засоби міжфразового зв'язку (отже, отже, таким чином і ін.), висновки і узагальнення, підведення підсумків, логічний висновок, який є результатом процесу міркування і часто містить авторську оцінку.

Література:

1. Давыдова А.Н. Тексты и задания по русскому языку: Учебное пособие по русскому языку для иностранных студентов 3 курса экономических специальностей / Давыдова А.Н., Копылова Е.В., Санина Л.П. – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2011. – 124 с.
2. Иванова Л.А. Обучение научной речи иностранных студентов на основе текста по специальности // Текст: проблемы и перспективы. Аспекты изучения в целях преподавания русского языка как иностранного: Материалы III Междунар. науч.-практ. конф./ Л.А. Иванова, Л.А. Самохина. – М.: Изд.-во Моск. ун.-та, 2004. – С. 109-111.
3. Клобукова Л.П. Обучение языку специальности / Л.П. Клобукова. – М.: Рус. яз., 1987. – 870 с.
4. Метс Н.А. Структура научного текста и обучение монологической речи / Н.А. Метс, О.Д. Митрофанова, И.Т. Одинцова. – М.: Рус. яз., 1981. – 140 с.
5. Митрофанова О.Д. Научный стиль речи: проблемы обучения / О.Д. Митрофанова. – М.: Русский язык, 1985. – 128 с.
6. Мотина Е.И. Язык специальности: лингвометодические основы обучения русскому языку студентов-нефилологов / Мотина Е.И. – М.: Русский язык, 1988. – 176 с.
7. Новиков А.И. Семантика текста и ее формализация / А.И.Новиков. – М.: Русский язык, 1983. – 135 с.
8. Погорельская Л.И. Особенности научного текста в учебном пособии по языку специальности / Л.И. Погорельская // Русский язык и литература в пространстве мировой культуры: Материалы XIII Конгресса МАПРЯЛ, г. Гранада, Испания, 13-20 сентября 2015. – Том 10. – С. 830-834.

Рольова гра у навчанні іноземних студентів-медиків

Кулішенко Л.А.

Сумський державний університет

e-mail: kulish070201@gmail.com

Для успішної реалізації особистісного потенціалу кожного студента у навчально-виховному процесі мають бути створені умови для формування таких якостей особистості, як мобільність, уміння інтегруватись у динамічне суспільство, критичність мислення, уміння генерувати нові ідеї, здатність приймати нестандартні рішення й нести за них відповідальність, комунікативні уміння, уміння працювати в команді, уміння моделювати навчальні та виховні ситуації тощо. Вирішенню таких завдань сприяє застосування інтерактивних технологій навчання. Теоретичні аспекти, пов'язані з визначенням сутності